

Yttrande

Datum
2022-06-09

Diarienummer
3.1.17-01735/2022

Socialdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Betänkande En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (SOU 2021:95)

Ert diarienummer S2022/00562

Jordbruksverket har fått möjlighet att lämna synpunkter på ovan nämnda betänkande.

Jordbruksverket har i uppdrag att arbeta bland annat för ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv inom livsmedelskedjan. Jordbruksverket är också förvaltningsmyndighet för de program som rör regeringens politik för den gemensamma jordbrukspolitiken. Detta yttrande ska ses mot bakgrund av dessa uppdrag.

Jordbruksverkets utgångspunkt i detta yttrande är målbilden av att livsmedels- och dryckesproducenter i alla delar av Sverige har möjlighet att utveckla sina verksamheter, samtidigt som producenternas stolthet över, kunskap om, samt tillgängligheten av lokalt producerade produkter ökar.

Jordbruksverkets synpunkter

Jordbruksverket välkomnar en översyn av möjligheten att tillåta gårdsförsäljning av alkoholdrycker då det är en viktig del och förutsättning för ett aktivt och utvecklat livsmedelsföretagande. Samtidigt vill Jordbruksverket mana till faktiska åtgärder i frågan så att slutsatser och förslag i denna utredning prövas i praktiken. Det är bättre att utveckla förutsättningar för företagen i små steg än att inte utveckla dem alls.

Jordbruksverket instämmer i betänkandets slutsats om att tillgången till alkoholdrycker utifrån marknadens struktur, producenternas geografiska placering och produkternas marknadspositionering inte kommer att öka och att den övervägande majoriteten av berörda produkter finns i ett högprissegment.

Utredningens förslag är ett steg i rätt riktning. Vi bedömer att begränsningar i exempelvis försäljningsvolym inte är något som krävs utifrån ett EU-rätligt perspektiv, men att utredningens förslag är att ses som en helhet utifrån den svenska alkoholpolitiken och utifrån det svenska detaljhandelsmonopolet för

alkoholdrycker. Därutöver har vi svårt att bedöma de EU-rättsliga aspekterna av förslaget mer i detalj.

Volymbegränsningar och småskalighet

Jordbruksverket tillstyrker förslaget att begränsa försäljningen per person och köptillfälle samt att försäljning enbart får ske vid studiebesök eller föreläsning. Trots detta ser Jordbruksverket en risk för att dessa begränsningar (exempelvis 3 liter vin per person och köptillfälle) kan uppfattas som godtyckliga om man inte lyckas förklara hur man har kommit fram till just denna gräns.

Jordbruksverket håller med om att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska begränsas till småskaliga och oberoende producenter. Vi är dock kritiska till hur denna småskalighet definieras. Jordbruksverket ser risker med att mäta företagens småskalighet utifrån produktionsvolym, då de föreslagna gränserna för småskalig produktion får utvecklingshämmande effekter på näringen. Därmed kan förslagets förenlighet med livsmedelsstrategin om ökad produktion ifrågasättas. Eftersom produktionen av alkoholdrycker på vissa gårdar är en del av en annan livsmedelsproduktion behöver produktionsbegränsningar nogta övervägas. Dessutom har gårdsförsäljningen som säljkanal inte någon direkt koppling till andra avsättningskanaler som restauranger eller Systembolaget. I så fall borde produktionsbegränsningen gälla den delen av produktionen som avsätts för direktförsäljning på gården. Att bara anta de volymbegränsningarna som Finland tillämpar ger således ingen tillräcklig motivering till en sådan begränsning.

Ett alternativ till att definiera småskalighet med hjälp av produktion skulle kunna vara tillämpning av EU-definitionen för småskaliga företag enligt kommissionens rekommendation 2003/361/EG. Denna alternativa definition för småskalighet skulle inte ha någon påverkan på försäljningsvolym per kund och köptillfälle. Det ger dock möjlighet för fler företag att växa i framtiden med bibehållen gårdsförsäljning inom ramen för EU-definitionen av små företag och ger därmed incitament för företagsutveckling på landsbygden och inom livsmedelskedjan.

Begränsningar av försäljningstider

Utredningens betänkande föreslår att de tillåtna försäljningstider för gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska vara de samma som de tidsramar som gäller för Systembolagets verksamhet. Jordbruksverket vill dock påpeka att efterfrågan på gårdsförsäljning ofta uppstår i anslutning till provsmakningar, jämför med avsnitt 10.6. Därför anser Jordbruksverket att det är mer ändamålsenligt att harmonisera försäljningstider med de tidsramar som idag gäller för provsmakningar.

Hantverksmässighet och råvaruproduktion

Jordbruksverket vill särskilt understryka och tillstyrka betänkandets resonemang om en hantverksmässig produktion där personalintensitet och automatisering inte kan ses som faktorer som utgör hantverksmässigheten. Det är de karaktärgivande momenten som är avgörande i en hantverksproduktion, inte huruvida drycker exempelvis tappas automatiskt eller manuellt på flaska.

Jordbruksverket tillstyrker betänkandets förslag som är kopplade till egen råvaruproduktion, såväl vad gäller odling av vindruvor eller andra råvaror. Vinodlingar utgör ofta en viktig plats för studiebesök och befinner sig ofta i anslutning till platser som är intressanta för besöksnäringen och är därför lämpliga att inkludera i förslaget som plats för gårdsförsäljning. Det är viktigt att inget generellt krav på egen råvaruproduktion ställs eftersom dagens tillgång till kunskap och erfarenheter av exempelvis vin eller humleodling är relativt begränsade i Sverige, samtidigt som exempelvis veteproduktionen är relativt storskalig.

I detta ärende har generaldirektören Christina Nordin beslutat. Tobias Kreuzpointner har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tillförordnade chefsjuristen Ida Lindblad Hammar, Olof Johansson, Jörgen Fransson och Sanne Carlsson deltagit.

Christina Nordin

Tobias Kreuzpointner

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia

Näringsdepartementet